

C.I.O. ZMAGAL PRI JONES & LAUGHLIN Z VELIKO VEČINO

VSA JEKLARSKA INDUSTRIJA BO PODPISALA POGODBE

CIO je dobil pravico za kolektivna pogajanja. — Glasovanje je bilo 2 proti 1. — Glasovanje je bilo izvedeno v najlepšem redu.

PITTSBURGH, Pa., 21. maja. — Iz glasovanja pri Jones & Laughlin Steel Corporation je odbor za industrijsko organizacijo izšel kot zmagovalac. To je bilo največje industrijsko glasovanje pod vladnim nadzorstvom.

Ta zmaga je dala SWOC, ki pripada k CIO, edino pravico, da zastopa 27,000 delavcev pri kolektivnih pogajanjih s peto največjo jeklarsko družbo v Združenih državah.

Krajevni ravnatelj National Labor Relations odbora A. M. Ernest Dunbar je ob pol šestih zjutraj naznanil izid glasovanja. Za CIO je bilo oddanih 17,028 glasov, proti odboru pa 7207.

Glasovnice so zahtevale, da vsak glasovalec z "da" ali "ne" odgovori na naslednje vprašanje:

"Ali želite, da vas Amalgamated Association of Iron, Steel and Tin Workers of North America po Steel Workers organizing Committee, ki pripada k Committee for Industrial Organization, zastopa kot edini zastopnik za kolektivna pogajanja?"

To glasovanje pomeni novo zmago za CIO, ki je lansko leto v juliju pod vodstvom Philipa Murraja pričel organizacijsko kampanjo, za katero je odbor določil \$1,000,000.

Cetudi ima jeklarska unija pogodbe z United States Steel Corporation in z več kot 100 manjšimi družbami, da zastopa svoje delavce pri kolektivnih pogajanjih, vendar je sedaj prvič, da je SWOC dobil pravico edinega zastopnika pri kakšni večji družbi.

"Ta zmaga je popolna in potrjuje napoved, ki smo jo dali pred glasovanjem," je rekel Murray. "Naj bo v svarilo drugim neodvisnim jeklarskim družbam, da ugodne naklonjenosti do CIO in delavske organizacije ne morejo ovreči nasprotniki pravega kolektivnega pogajanja."

"Zmaga govori sama za sebe in brez dvoma spodbuja splošno kolektivno pogajanje po celi jeklarski industriji."

Nek zastopnik Jones & Loughlin družbe je rekel:

"To kaže veliko zanimanje delavcev. Delavci so govorili. To je sedaj pokazalo, kaj hočejo."

Predsednik Jones & Laughlin družbe H. E. Lewis je rekel:

"Jones & Laughlin Steel Corporation je hvaležna, da je bila tako važna zadeva prijateljsko rešena z mirnimi in demokratičnimi metodami po določbah Wagnerjeve postave."

"Sedaj, ko je glasovanje končano in so naši uslužbenci prišli do odločitve, pustimo napetost zadnjih tednov in se veselo vrnimo k našemu delu, ker imamo vsi mnogo dela, da bodo naše naročilne knjige bolj polne, kot so bile do sedaj."

Ravno Jones & Laughlin je bila ona družba, ki se je pritožila na najvišje sodišče proti Wagnerjevi postavi in je izgubila, nakar je najvišje sodišče razglasilo Wagnerjevo postavno.

Pri strojih za štetje glasov so bili ob eni ponoči, ko je bilo glasovanje končano, pravni zastopnik CIO Lee Pressman, zastopnik zveznega delavskega odbora Ernest Dunbar in zastopnik jeklarske družbe W. H. Dupka. Ko je bil izid glasovanja znan, je Dunbar čestital vsem prizadetim. Posebno se je Dunbar pohvalno izrazil, kako se je glasovanje vršilo v popolnem redu in brez vsake pritožbe.

Delavci so glasovali v dveh tovarnah, v Aliquippu in v Pittsburghu.

Rusija neizprosna proti vohunom

DETEKTIVI POSLANI V HARLAN, KY.

Preiskovali bodo nasilja rudniških družb. — Generalni pravdnik bo ostro nastopil proti njim.

WASHINGTON, D. C., 20. maja. — Justični department je v Harlan okraj v Kentucky poslali svoje zvezne detektive, da preiščejo, kaj je resnice na obdolžbah, da so kršili postavbo o National Labor Relations s tem, da so strahovali organizirane delavce.

Ta preiskava je bila odredjena na podlagi preiskave senatnega odbora, ki je po dolgem zaslišanju prič, dognal, da so premogarske družbe s terorjem vladale med svojimi delavci. Najemali so pomožne šerife, da so streljali na organizirane delavce in z dinamitom razstreljevali njihove domove. Gen. pravdnik Cummings je rekel, da je odredil to preiskavo na pritožbo senatnega preiskovalnega odbora in J. L. Lewisa, predsednika CIO.

"Ako preiskava dožene, da so pregreški pod zvezno jurisdikcijo, tedaj bo takoj sledilo ostro postopanje," je rekel Cummings.

Justični department pravi, da je governor Chandler zaprosil za takojšnjo zvezno preiskavo po zveznih detektivih. Postopanje se bo vršilo na podlagi postavbe glede državljan- skih pravic. Kršitelje te postavbe zadene zaporna kazen enega leta in \$1000 globe.

Tajnik senatnega preiskovalnega odbora Robert Wohlfort je zbral dovolj dokazov, da so šerifi, katere so plačevali premogarske družbe, streljali na unijske delavce; streljali v hiše in razbijali unijske seje in zborovanja.

Nekateri člani senatnega odbora pravijo, da bo to že druga zvezna preiskava grozodejstev v Harlanu. Tudi uradniki davčnega urada preiskujejo dohodke nekaterih uradnikov pri oblastih v Harlanu, da določijo, ako so zadostili postavbi glede dohodninskega davka.

Governor Chandler je že prišil, da je bil opuščen sistem, po katerem so premogarske družbe najemale svoje pomožne šerife ter je odločil državno policijo, da gleda na red tekom sedanje organizacijske kampanje.

KARDINAL MUNDELEIN PROTI NAZIJE

Kardinal obsoja procese proti duhovnikom v Nemčiji. — Nemčija hoče samo vzeti otroke iz katoliških šol.

CHICAGO, Ill., 19. maja. — Kardinal George Mundelein je dregnil v nemško nazijsko vlado in njene najvišje uradnike v protestu proti nazijski protikatoliški propagandi in proti postopanju z nemškimi satolici.

Kardinal je govoril na četrtletni škofijski konferenci pred več kot 500 duhovniki. Ko je sklenil svoj govor, so ga duhovniki prosili, da določi za vse cerkve svoje škofije eno, ko bodo duhovniki verjeli, da je katoliški preganjanje pod konfederacijo A. Hitlerja in naj odredi posebne molitve za nemške vernike.

Kardinal Mundelein je izjavil, da ima nazijsko preganjanje katoliške cerkve za svoj poglavitni namen vzeti dva milijona otrok iz katoliških šol. "Vprašali me boste," je rekel kardinal, "kako je mogoče, da se narod 60,000,000 ljudi, izobraženih ljudi, v strahu vkloni tujem, avstrijskemu pleskarju, ki je celo v tej stroki slab, in nekaterim njegovim pristavcem, kot sta Goebbels in Goering, ki zapovedujejo vsa- ko gibanje narodovega življenja in ki morejo v tem času naraščajočih cen vseh življenjskih potrebščin reči celemu narodu: "Plače ne morejo biti zvišane."

Na to odgovarja kardinal s tem, da je rekel, da nazijski voditelji prisilijo nemški narod do pokorščine samo s tem, da napravijo iz vsakega drugega Nemca vladnega vohuna, da uničujejo državljanske pravice in silijo mlade kandidate za versko življenje v vojaško čelo in vojaška taborišča.

"Tekom svetovne vojne in po vojni se je nemška vlada bridko pritoževala zaradi zavestne propagande o nemških grozovitostih, ki so jih zakrivali nemški vojniki," je nadaljeval kardinal.

"Sedaj pa sedanja vlada vodi isto propagando proti katoliški cerkvi in po svojem brezvestnem propagandnem ministrstvu razširja povesti o splošni nemoralnosti v verskih zavodih, v primeri s čemur je bila vojna propaganda samo nedolžna pravljica za otroke."

Kardinal je rekel, da bi morali ameriški katoličani "vdati nazaj". Redovi, ki so v Nemčiji izpostavljeni nesramnim nazijskim napadom, imajo svoje podružnice tudi v Ameriki in kardinal je posebej omenil frančiškane, ki so po veliki večini Nemci.

PARNIK Z BEGUNCI BOMBARDIRAN

Fašisti poročajo, da parnik gori v Biskajskem zalivu. — Baski so postavili prodiranje. — Dva častnika obsojena na smrt.

HENDAYE, Francija, 21. maja. — Fašistično radio postaja naznanja, da je vžigalna bomba tekom zračnega boja med Baski in fašisti zažgala baskiški parnik Goizeko-Izarra, ki je vozil begunce iz Bilbaoa.

Fašistično poročilo pravi, da parnik gori "nekje v Biskajskem zalivu".

Po drugih fašističnih poročilih je parnik vozil tudi več visokih uradnikov baskiške vlade ter drage kamne, zlato in srebro v vrednosti 7,000,000 pesetov.

Tekom zračnega boja je bil en vladni aeroplan izstreljen. Na suhem so Baski izvedli več napadov, da odbijejo fašistične vpadnike od zadnje obrambne črte pred Bilbao.

Baskom je pri teh protinapadih pomagal skadron vladnih aeroplanov in Baski zatrjujejo, da so bili Italijani, ki se bore na strani generala Mola, poginili v beg.

BILBAO, Španska, 21. maja. — Republikansko vojno sodišče je danes obsodilo na smrt dva mlada nemška častnika, ki sta se pomotoma z avtomobilom pripeljala v baskiške vrste.

Ta dva častnika sta stotnik Walter Kienzel, star 24 let in poročnik Guenther Schultze, star 22 let. Kienzel pravi, da je mehanični inženir in je priznal, da je bil vdeležen pri mnogih bombardiranjih baskiških mest. Schultze pravi, da je poročnik v nemški zračni armadi.

Kienzel in Schultze sta bila vjeta, ko sta obiskala prednje fašistične postojanke in sta pomotoma zapeljala v republikansko črto.

Kienzel dalje pravi, da je doma iz Ludwigsburga, da se je vkrcal na parnik v Kijev in da je v februarju prišel v Cadiz, od koder je bil poslan v Sevilo, v Talavera de la Reina in slednjič v fašistični glavni stan na severu, Vitorijo.

Schultze doma iz Magdeburga. Velika propaganda proti španskim republikancem v Nemčiji ga je zmotila, da se je prigrabil kot prostovoljec, ker je bil menja, da bi vsled komunistične znage na Španskem prišlo do evropske vojne. Pravi, da je 30. decembra prišel v Lizbono, je šel v Sevilo in Talavera ter da je letal za fašiste pri Toledu.

V VZHODNI SIBIRIJI JE BILO VSTRELJENIH 44 ŠPIJONOV

MOSKVA, Rusija, 21. maja. — Seledaj se je izvedelo, da je bilo v Vzhodni Sibiriji vstreljenih 43 moških in ena ženska zaradi vohunstva in sabotaže na železnica in vojaških okrožjih Sibirije, ko so dospeli časopisi iz Harabovska in v suhih besedah poročali o usmrčenju.

PREDSEDNIK IN TIHOTAPSKI PREMOG

Governor Earle se je posvetoval s predsednikom Rooseveltom. — Earle se bo o tem razgovarjal z operatorji in premogarji.

WASHINGTON, D. C., 21. maja. — Predsednik Roosevelt in governor države Pennsylvania Earle sta v Beli hiši razpravljala o tem, kako bi bilo mogoče vstaviti pennsylvanske premogarje, da ne bi kopali premoga v rudnikih, ki so last raznih premogarskih družb.

Predsednik je dal governorju več primerljivih nasvetov, kako bi bilo mogoče vstaviti to nepostavno kopanje premoga. Governor Earle je rekel, da bo sklical konferenco lastnikov rogov in zastopnikov premogarjev, da se dogovore, kako bi bilo najlažje mogoče rešiti to vprašanje.

MADŽARSKA ZAVRGLA POGODBO

Madžarska vlada bo v kratkem javno preklicala mirovno pogodbo. O tem sta se zedinila grof Ciano in ministrski predsednik Daranyi.

BUDIMPEŠTA, 21. maja. — Iz vladnih krogov prihaja poročilo, da bo vlada v kratkem naznanila, da je zavrgla trianonsko mirovno pogodbo, po kateri je bilo Madžarski prepovedano graditi tanke, vojaške aeroplane in težke topove.

To je bilo naznanjeno po konferenci med italijanskim vnanjim ministrom grofom Galeazzo Ciano in ministrskim predsednikom Kolomanom Daranyijem.

Pred nekaj tedni je že v poslanski zbornici vojni minister general Viljem Roeder naznanil, da bo najbrže zavrgla mirovna pogodba.

Kralj Viktor Emanuel je drugi dan svojega bivanja v

Poročilo naznanja, da je vojaška zbornica najvišjega sodišča obsodila na smrt 44 oseb, ki so vsi ruski državljani, ker so "sledili poveljem japonske tajne službe" in so ošli pristaši v izgnanstvu živečega nekdanjega vojnega komisarja Leona Trockega.

Celo pokrajino vzhodno od Bajkalskega jezera snatrajo za vojaško zono. Vsi obsojenec so bili po dolgi poizvedbah aretirani. Takoj po razsodbi pa so bili pred 11 dnevi vstreljeni v Svobodnem.

Pred dvema mesecema je sovjetska vlada ostro pričela pastopati proti vohunom in sabotažnikom.

To je sedaj največje število oženkrat usmrčenih, odkar je bilo po umoru Sergeja M. Kirova leta 1934 vstreljenih 117 oseb.

Rusko časopisje podpira to kampanjo ter svari javnost, da naj bo previdna v pogovoru s tujci, s katerimi naj bi nikdo ne govoril o ruskem gospodarstvu in naj vsakdo hrani važne listine in uradne pečate dobro zaklenjene.

Diplomati in drugi tujci, ki stalno žive v Rusiji, so od ene do dne bolj zapuščeni. Njihovi ruski prijatelji ali popolnoma izostajajo, ali pa se ne upajo z njimi govoriti niti o najnavadnejših zadevah. Diplomati morejo občasno s Kijem samo diplomatskim putem.

Časopisje v prvi vrsti dolži sabotaže v Rusiji Nemčijo in japonsko. Obe te državi imate v Rusiji več sto svojih vohunov.

Uradna "Pravda" pravi, da se ti vohuni neče rusčine in se izdajajo za Ruse, se ženijo z Rusinjami, od katerih potem dobivajo svoje informacije. Pogosto se od njih kmalu ločijo in se poročajo z drugimi, da

Konec stavke v Johnstownu Pa.

JOHNSTOWN, Pa., 21. maja. — Delavci v tovarni Bethlehem Steel Corporation so se vrnili na delo, ko je bilo njihovim zahtevam vstreženo. V pogodbi z družbo je vključena tudi določba, po kateri dobivajo delavci najnižjo plačo po \$3 na dan.

Stavka je trajala samo 24 ur.

Budimpešti odšel na lov in je vstrelil enega divjega mrjaseca. Trianonska pogodba med zavezniški in Madžarsko je bila podpisana 4. junija, 1920.

ADVERTISE in
"GLAS NARODA"

"Glas Naroda"

(A Corporation)

Owned and Published by

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

Frank Sakse, President

L. Bončić, Trezor.

Place of business of the corporation and addresses of above officers:

215 West 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Na celo leto velja za Ameriko in	Za New York na celo leto	\$7.00
Kanado	Za pol leta	\$3.50
Na pol leta	Za inostranstvo na celo leto	\$7.00
Na tretje leta	Za pol leta	\$3.50

Advertisement or Agreement

"GLAS NARODA", 215 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: OHelsea 3-1242

SOVRAŽNIKI SE BODO MORALI SPRIJAZNITI

Kot vsako ve, so Angleži zelo praktičen narod.

Kaj je bilo tedaj bolj naravno, kot da se poslužijo pri-
ložnosti, ko je bilo pri kronanju njihovega kralja v Londonu
toliko mogotev in vodilnih državnikov, da poravnajo dolgo-
trajne politične nesporazume.

Angleški vnanji urad je one dni imel polne roke dela,
kajti zastopniki Male antante in nekaterih važnejših podonav-
skih držav so hoteli vedeti, kaj je Anglija pripravljena stori-
ti, da jih ščiti.

Ti delegati so zagotavljali, da se njihove dežele ne bi
toliko pajdšile z Nemčijo in Italijo, ako bi bila London in Pa-
riz pripravljena braniti jih proti nemškemu napadu.

V obratnem slučaju pa bi te dežele stopile v zvezo z
Nemčijo in Italijo.

London je vedel, da stara zavlačevalna taktika ne ve-
lja več. Dunaj in Budimpešta visita v zraku.

Anglija mora reči "da", ali "ne".

In Anglija je rekla "da".

Avstriji je obljubila popolno varnost, ako bi se drznila
Nemčija kršiti njeno neodvisnost.

Nemškemu vojnemu ministru maršalu Wernerju von
Blombergu in italijanskemu poslaniku Dino Grandiju je an-
gleški vnanji minister Anthony Eden povedal, da smatra
London neodvisnost Avstrije in sporazum podonavskih držav
za najvažnejšo zadevo v mednarodni politiki.

Nemški poslanik Konstantin von Ribbentrop se je držal
v ozadju in je nejevoljno godrnjal, toda maršal Blomberg je
razumel.

Avstrijski vnanji minister dr. Guido Schmidt je prin-
sel domov pogačo. Iz Londona je prinesel zagotovilo, da bo
Anglija stala Avstriji ob strani v vsaki stiski. Ker zadnje ča-
se angleški vnanji minister govori tudi v imenu Francije, je
lahko Avstrija pomirjena, da bo imela tudi od Francije pomoč
proti vsaki fašistični državi, ki bi se jo drznila napasti.

Mnogo bolj važno pa je še, da je minister Eden povdar-
jal, da je gospodarsko sodelovanje med Avstrijo, Madžarsko
in Malo antanto (Čehoslovaško, Jugoslavijo in Romunsko)
absolutno potrebno.

"Najti je treba trdnjšo zvezo med Dunajem in Budim-
pešto," je rekel minister Eden. "Nikdo v sedanjem času ne
zahteva organične edinosti," je nadaljeval, "toda dosežen
mora biti gospodarski sporazum, ki bo omogočil najtesnejše
sodelovanje. In naša vlada vam bo v tem pogledu pomagala
do skrajne mere."

Kot pravi poročilo iz Londona, so se zastopniki teh pe-
tih držav sporazumeli, da se bodo pričela tozadevna pogaja-
nja v drugi polovici junija.

Mussolinijev poskus, da bi zopet pridobil Madžarsko
v krog konjskih mešetarjev, je prišel prepozno.

Kralj Victor Emanuel bo moral po svojem povratku iz
Budimpešte Mussoliniju poročati, da madžarskih državnikov
ni mogel več pridržati v fašističnih vrstah.

Iz Slovenije.

DVE NESREČI V VI- ŠNJE GORSKIH KLANCIH

Višnjegorski klanec so bili
spet pozorišče dveh težkih ne-
sreč, ki bosta najbrž zahtevali
človeško življenje. — 12-letne-
ga Svetinčkovca sina iz Malo
Loke pri Višnji gori je na Pe-
ščeniku dohitel tovorni avto-
mobil, ki je peljal proti Nove-
mu mestu. V otroški objest-
nosti je fant skočil za njim in
se z rokami obesil zadaj nanj.
Ker je pa avto po klanecu na-
vzdol proti Višnji gori vozil
precej hitro in je zaradi slabe
ceste poskakoval, so pričele
fantu roke utripati, zapustile
so ga moči, da se je moral spu-
stiti. Padel je tako nesrečno z
obrazom naprej, da mu je poči-
la lobanja in se je onesvestil.
Ljudje, ki so takoj prihiteli na
kraj nesreče, so ga prenesli v
hišo Zavodnikov Lize, kjer so
ga skušali spraviti k zavesti.
Zdravnik dr. Fedran se je mu-
dil tisti čas na bližnjem sodi-
šču, zato so ga torej poklicali,
da mu je nudil prvo pomoč.
Ugotovil je težke poškodbe na
glavi, počena je lobanja, in od-
svetoval je prevoz v ljubljansko
bolnico, ker je bolnikovo stanje
preveč negotovo. Zato so ga
odpeljali kar domov, kjer vi-
si med življenje in smrtjo.
Domači upajo, da bo okreval,
ker je še mlad in krepke nara-
ve. — Skoraj na istem kraju
se je pripetila še druga nesre-
ča, ki sicer ni tako huda, bi pa
lahko postala usodna. Štrikar-
jev Janez iz Višnje gore, zapo-
slen v tovarni motozna na Gro-
suplju, si je izposodil pri ne-
kem svojem tovarišu kolo. To
varš mu ga je zelo nerad po-
sodil, zato mu je Janez zastavil
100 dinarjev, da bo kolo ne-
poškodovano pripeljal nazaj.
Ko se je vračal s kolesom, ga
je na strmim višnjegorskem
klanecu spodneslo, ker kolesa
najbrž ni bil vajen. Padel je
tako nesrečno, da se je hudo
potolkel po obrazu, kolo je pa
tudi precej trpelo.

OBEŠENEC V GOZDU

Domačini od Sv. Katarine,
ki so 5. maja delali v gozdu
Ravniku nad Toškim čelom, so
našli popoldne neznanega obe-
šenca. Truplo je viselo pod
bukvijo in sicer najbrž že več
dni. Nek domačin je obvestil
o tem orožnike v Medvodah,
nakar je odšla v Ravniki oro-
žniška patrulja. Obešence je
imel na sebi čedno, temno ob-
leko. V njegovih žepih so o-

rožniki našli razne papirje,
med drugim tudi plačilno lis-
to in izkaz zasluzka z neke no-
ve stavbe pod vodstvom inž.
Kasala v Siski, na ime Peter
Kogoj. Pozneje so dognali, da
gre res za 36-letnega zidarske-
ga delavca Petra Kogoj, ki je
stanoval od marca meseca v
Kosezah zaposlen pa je bil na
raznih stavbah v okolici. Do-
ma je bil iz Vojskega na Pri-
morskem, v Ljubljani ima pa
sorodnike. Od doma je odšel
že 1. maja in dejal je, da se je
namenil na prijeten izlet. Kaj
ga je gnalo v obup, ni znano.

ZARADI GOLOBA HOTEL UBITI ČLOVEKA

V Čakovcu v Medmurnju je
neki tankajšnji trgovec kupil
50 parov plemenitih golobov.
Ko so se nekoliko privadili
kletke, jih je trgovec izpustil
ter je nekaj golobov odletelo
na sosedne strehe. 20-letni
mladenič Franjo Vinkovič je
ujel enega goloba ter ga pro-
dal 18-letnemu Ivanu Habjanu
za 5 Din. vendar pa mu Habjan
ni takoj plačal. Lastnik go-
loba je odšel h Habjanu in za-
hteval od njega goloba. Ko sta
se Vinkovič in Habjan sestala,
je Habjan Vinkoviču povedal,
da mu ne more dati 5 Din, niti
mu vrniti goloba, ker ga je vr-
nil pravemu lastniku. Vinko-
vič se je razjezil, potegnil veli-
ki žepni nož ter zabodel z
njim Habjana in mu prerezal
želodec. Habjan je bil pre-
peljan v bolnišnico, vendar je
njegovo stanje smrtno nevar-
no.

LADJA V PRAGOZDU IN GOSTILNA V NJEJ.

Leta 1898 je priplula v luko
Arica v južno-ameriški državi
Peru angleška jadralnica "Wa-
tersec" ter se v lukci usidrala.
Nekega dne pa je deželo obis-
kal velikanski potres. Morje je
silovito vzvalovalo in udarilo
na suho. Ogromen val je uda-
ril na luko ter jadralnico, ki je
bila tam privezana, vzel s se-
boj, ter jo nesel daleč v notra-
njost dežele. Pozneje so se vo-
de odtele, ladja pa je ostala
tam v pragozdu, kamor jo je
bil vrgel val. Tako je morala
ladja ostati na suhem, ker je
niso več mogli spraviti do
morja.

Pred kratkim pa se je nekdo
spomnil te ladje v pragozdu
blizu mesta ter jo je vzel v za-
kup. Notranjostino je nekoliko
popravil ter v ladji napravil
sredi pragozda gostilno.

KONEC NAJDALJŠE SEDEČE STAVKE

Radio delavci nesejo iz tovarne v St. Louis, Mo., posteljne
odeje, katero so rabili na sedeči stavki, ki je trajala 53
dni.

METUZALEMI MED SKRIVNOSTNI KITAJCI POTRESI V SKANDINAVIJI

Kot dežele, kjer živi največ
ljudi v visoki starosti poznamo
v Evropi zlasti balkanske dr-
žave v prvi vrsti Bolgarijo.
Po beležkah švedske ekspedi-
cije, ki je prepotovala Kitaj-
sko, je pa tam še več krajev,
kjer dosežejo ljudje visoko sta-
rost nad 100 let. To velja zla-
sti za južnokitajsko provinco
Kuei Čou, po površini nekoli-
ko večjo od Čehoslovaške. To
je krajina, kjer rede najlepše
konje na vsem Kitajskem in
kjer je tudi mnogo naravnega
bogastva, zlata, srebra, svinec
in premoga. Največ pa pride-
bivajo tu medenine, iz katere
kujejo kitajski denar, mnogo
pa tudi živega srebra.

Švedska ekspedicijska je nale-
tela v tej kitajski provinci na
vasi, kjer je bila večina prebi-
valcev v starosti okrog 100 let.
V eni naselbini živi sto rodbin,
ki imajo po enega ali celo po
več nad 100 let starih članov.
O najstarejšem prebivalcu za-
trjujejo ljudje, da je star 180
let, kar bo pa gotovo pretira-
no. Stari ljudje se večinoma
ne spominjajo, kdaj so bili ro-
jeni, zapisano pa to tudi ni na-
vadno nikjer, vsaj na Kitaj-
skem ne.

ŽENITNA PONUDBA

Katero veselje so poročiti. —
Imam stalno delo; star sem
51 let. Si iščem gospodinjjo, ki
naj bi bila v starosti 40—50
let. Pisma se naj pošljejo na
"Glas Naroda". (2x)

Peter Zgaga

S KONVENCIJE

Ze petindvajset let sem v tej
deželi in ves čas precej trdno
in stiku s slovenskim javnim
življenjem, pa sem imel šele
zadnji ponedeljek prvič priliko
zreti v oči dvesto petdeset de-
legatov in glavnim odborni-
kem mogočne slovenske pod-
porne organizacije.

To novo srečanje je bilo si-
cer prisilno, toda tik pred zho-
rovanjem ni bilo časa za kak-
šen intimnejši pogovor, kajti
delegatje so imeli znatno važ-
nejše probleme kot pa baviti se
s Petrom Zgago, ki je priro-
tnal iz New Yorka opazovat ta
velepomenben dogodek.

— Boš kaj poročal? — me
je vprašal ta in oni, pa skoro
ničem utegnili pojasnjevati, da
bodo to drugi opravili, da mi
je čas silno nakratko odmerjen
in da me dolžnosti kličejo dru-
gam.

Bilo mi je le za prvi vtis, ki
je bil več kakor dober: vzoren
red, dostojanstvo in v obraz-
nih potezah trdna volja, da
mora brezpogojno uspevati,
ker je bilo pred 30 leti z največ-
jo odločnostjo ustanovljeno.

Delegatje vseh starosti: od
sključnega majnerja, ki mu je
trdo delo pod zemljo že skoro
docela izčrpalo moči, pa do
mladega vsenčiliškega gradu-
anta, vzraslega v naših razme-
rah, vzgojenega pa v nam tuji
učenosti.

In vso to pestro množico pre-
veva edina želja in volja — še
dalje ustvarjati in graditi.

Časniškim poročevalcem je
bila odkazana posebna miza,
za katero sta pa prvi dan se-
dela le dva: inteligentna gospa
Ivanuš, poročevalka "Ena-
kopravnosti", in jaz.

Marsikaj mi je pojasnila, in
sem se že skoro vdomačil v
dvorani, ko iznenada stori ne-
ki delegat poročevalcem tale
poklon:

— Tukaj v tej dvorani jih
je nekaj, ki niso člani naše Je-
dnote in so prišli sem poročat
vsak svojemur listu. Predla-
gam, da jih slavna konvenci-
ja pusti v dvorani in sicer le
tolik očasa, dokler bodo samo
čisto in golo resnico poročali.
Kakor hitro bi pa poročali kaj
drugega kot čisto in golo re-
snico, naj jih slavna konven-
cija izključi.

Predlog je bil dan na glaso-
vanje. Zbornica se je hipoma
razcepila v dve, skoro enako
močni skupini. Polovica "za",
polovica "proti".

Takrat pa vstane Frank
Zaitz, izkušen časniškarski gad
in predlagatelj:

— Poročevalci naj ostanejo.
In kogar se ni, naj ima vstop
v dvorano. Poročevalci imajo
sveobodno voljo in izbero. Zbo-
rnica naj bo vseeno, če poročajo
resnico ali laž. Nadaljujmo z
delom. Mi smo odgovorni svo-
ji vesti, poročevalci pa svoji.

V dvorani plosk, predlog so-
glasno sprejet.

Jaz sem se zares že bal, da
me banejo iz dvorane, kajti
čandanes sta v praksi resnica
in pravica še zelo meglena in
ne definirana pojma.

Delegatu Zaitzu se moram
zahvaliti, da bi lahko ostal do
konca konvencije in po svoji
volji poročal. Pa kot sem že
rekel — šlo mi je edinole za
prvi vtis.

Potovanje me je zmučilo.
Prvi konvenčni dnevi niso za-
nimivi. Samo rutinsko delo.

Postal sem otožen, iz otož-
nosti me pa zbudi vsebina pi-
sma, ki mi ga je poslal rojak
iz okolice Pittsburgha:
— Imam lepo posestvo; ti-
soč trt in par sto sadnih dre-
ves. Prijeten sem že in sem pri-
hiši za "ta-starega". Sinu pa
še nisem dal čez. Obišči me,
Zgaga.

Take prilike ne velja zamu-
diti, in sem se odpravil.

DENARNE POŠILJATVE

Denarna nakazila izvršujemo točno in zaneslji-
vo po dnevnem kurzu.

V JUGOSLAVIJO

Za \$ 2.55	Din. 100
\$ 5.00	Din. 200
\$ 7.20	Din. 300
\$ 11.70	Din. 500
\$ 22.00	Din. 1000
\$ 45.00	Din. 2000

V ITALIJO

Za \$ 6.50	Lir 100
\$ 12.25	Lir 200
\$ 20.00	Lir 500
\$ 37.00	Lir 1000
\$ 112.50	Lir 2000
\$ 167.50	Lir 3000

KER SE OČNE SEDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE
OČNE PODVSEBNE SPREMEMBE GORI ALI DOLI

Na izplačilo večjih zbiranj kot zgoraj navedeno, bodi v blaginji ali
hrab dovoljmo to boljše pogoje.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

Na izplačilo \$ 5.— morate poslati	\$ 5.75
\$ 10.—	\$ 10.50
\$ 15.—	\$ 15.75
\$ 20.—	\$ 21.—
\$ 25.—	\$ 26.25
\$ 30.—	\$ 31.50
\$ 35.—	\$ 36.75
\$ 40.—	\$ 42.—

Prejemnik dobi v starem kraju izplačilo v dolarjih.

NUJNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO PO CABLE LETTER ZA PRE-
STOJENINO \$1.—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
"Glas Naroda"

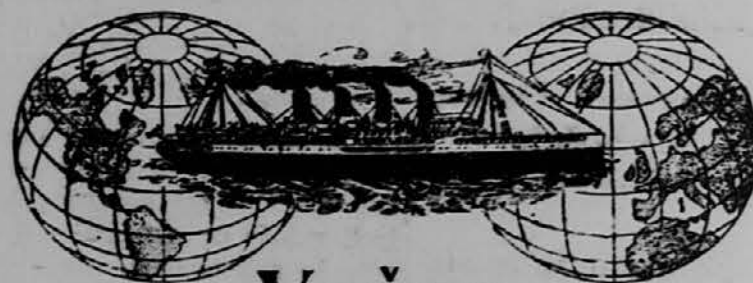
215 WEST 18th STREET

NEW YORK, N. Y.

NA POLETU OKOLI SVETA

Dr. Reginald Margeson iz Bostona gre na letališču v New-
arku na aeroplan, s katerim bo poletel okoli sveta. —
Razdaljo 25,307 milj namerava preleteti v 18 dneh in
21 urah.

Važno za potovanje.

Kdor je namenjen potovati v stari kraj ali dobiti koga od
tam, je potrebno, da je poučen v vseh stvareh. Vred našo dolgo-
letno skušnjo Vam zamerimo dati najboljša pojasnila in tudi vse
potrebne preskrbe, da je potovanje udobno in hitro. Zato se za-
upno obrnite na nas za vsa pojasnila.

Mi preskrbimo vse, bodisi predno za potratna dovoljenja,
potni liste, vizije in sploh vse, kar je za potovanje potrebno v
najhitrejšem času, in kar je glavno, za najmanjše stroške.

Nedržavljeni naj ne odlašajo do zadnjega trenutka, ker predno
se dobi iz Washingtona povratno dovoljenje. RE-ENTRY PERMIT,
trpi najmanj en mesec.

Pišite torej takoj za brezplačno navodila in zagotavljam Vam,
da boste poceni in udobno potovali.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(Travel Bureau)

216 West 18th Street
New York, N. Y.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

MIT GORJANCEV

Gorjanci so čudovita gora, ki ni odkrila vseh svojih skrivnosti nikomur, ne tuju ne domačinu. — Trdina.

Zimski večeri so bili od nekdaj ona zanimiva šola, v kateri so sprejemali otroci in vnuki od starih dediščin ljudske pravljice, ki se je prav v tej šoli oblikovala po zakonih preproste duše od realnosti v bajnost. Zdi se, da je vojna to šolo razkropila. Mladina je videla daljni svet in izgubila smisel za dedovo bajko. Stari svet ostaja v zapečku sam in z njim umira preteklost, umira pa tudi domača bajka, od katere je doslej tiskarski stroj rešil le neznamenit del. Od starecev, ki so že legali v grob, sem se slišal pripovedovanje, ki niso potomcem skoro nič več v spominu in ki bodo kmalu čisto pozabljena. Take usode pozabljenja bi hotel rešiti posebno zanimivo pravljico iz Gorjancev, okoli katere se je pa nabralo po prizadevanju rajne, ga Kušljana nekaj zanimivega kritičnega gradiva.

Primerilo se je pa, da je nekoč napadel Pendirja sovražnik, ki je vdrl v njegov grad, ga oropal in požgal. Pendirju se je posrečilo rešiti si življenje in zaklade, katere je odnesel in skril v visoki skalni duplini Hudi peči, ki leži v sosednji dolini. Tudi sam Pendir je našel v Hudi peči zavetišče, vendar pa ni ničesar več zagnal o njegovi nadaljni usodi. Spominu je ohranjeno le to, da so ostali njegovi zakladi skriti v Hudi peči. Od takrat se je tudi imenovala dolina, v kateri je Huda peč, Pendirjevka, in je ohranjala to ime še do danes. In Prisojstvom gradom se zarezuje v Gorjance in sega pri Hudi peči prav pod vrh Sv. Miklavža, ki je danes zaščitnik in varuh Kukove gore.

Pa se je pozneje v Hudi peči skrilega zaklada polastila sama hudoba, ki ga je potem skrbno čuvala v podzemeljski votlini. Odtlej ni bilo nič več varno hoditi mimo Hude peči, koder vodi pot k Sv. Miklavžu. Pa še drugače je nagajala ljudem hudoba, ali kakor so ljudje raje rekli: škrtat. Mnogo je o tem napisal Trdina, pa bom zato dodal samo nekaj njemu neznanega pripovedovanja.

Naš domači in daleč naokoli znani podobar Hudoklin, ki je dal mnogim dolenskim, štajerskim in celo hrvaškim oltarjem svetnike, mi je pripovedoval o

tem. V Vratnem je služil za pastirja in od starega Špilerja slišal, kaj vse je počel škrtat, ki so ga ljudje srečevali v gorjanskih gozdovih v podobi dvanaestletnega dečka in ga videli najraje na drevju. Ko so kosili na "Špilerjevi spici" seno, se je oglašil škrtat iz Hude peči. Zdevaj, zdevaj, bom močil! Ljudje so se poživilili z zdevanjem sena v kopice, pa so zamudili najlepše vreme za sušenje. Zopet so začeli: Raztresaj raztresaj, bom sušil. Komaj so pa seno raztrosili, že se je ulila ploha in prinesla senu mnogo kvara.

Nejevoljni so postali ljudje in pritožili so se v farovžu pri gospodu. Da naj jim prečeno krivega vražjega svetovalec iz Hude peči, so ga naprosili. Rad jim je ustregel, pa se je grdo ušel. Škrtat je gospodu očital vse njegove skrite grhe — kar vprico ljudi. Brez moči je bil gospod in škrtat je ostal v svojem brlogu. Ljudje pa niso dali miru. Trdina pripoveduje, da so iskali Podgorci pomoči zoper škrtata daleč po svetu. Pri nekem pobožnem župniku v Celju: pri čudodelnem "gospodu s Primskovega", ki je takrat v Črmošnjicah duše pasel in ki je priporočil Podgorcem zoper škrtata samo nekaj pameti, in celo k "sodražki deklici" so hoteli, o kateri so suhoronjki svoj čas — kakor pomniki še danes mnogi — širili govorice, da je v zadnjič jedla žganec, potem pa mnogo let, menda do svoje smrti, ni česar več. Pa so našli končno mladega gospoda, ki je bil škrtatu kes in ga ugnal v kozji rog. Škrtat se je spočetka upiral: "Kako me moreš preganяти, ko sam nimam čiste vesti. Tat si." Gospod se je začudil temu očitku. Nič mu ni težko vesti. Tedaj ga je škrtat spomnil: "Ko si bil še majhen, si materi jajce ukradel." Nič ni pomagalo škrtatu to otepanje, zakaj gospod ga je nadmodril, rekoč: "Kako me moreš imenovati tatu? Res je, da sem vzel materi jajce; ampak je bilo jajce materino, pa tudi jaz sem bil materin. Če sem torej vzel nisem kradel."

Tedaj je sprevredil škrtat, da mu v Hudi peči ni več obstanka. Nastal je silen vihar, v katerem se je selil iz Gorjancev daleč tja na Hrvaško.

V Kušljanovih zapisih sem našel še neko pripovedovanje Javorskega Jerine, ki je u-

čakal visoko starost, pa je že mnogo let v grobu. Takole je zapisal Kušljan Jerinovo pripovedovanje:

"Ded mi je pripovedoval, da je nastal neke jeseni, ko je bil on še mlad in so prebivali v Pletterjah še menihi (Pletterje so bile opuščene za časa Jožefa II.) nenadoma hud vihar. Posebno na Gorjancih je naredil mnogo škode. Koder je divjal, je izruval vse drevje s koreninami vred. Takrat se je selil iz Hude peči škrtat nekam tja k Sotli, kjer se je naselil v vodi. Koder je pa takrat divjal, se še danes pravi "Na polomu."

Toda mnogo bolj zanimiva je pravljica o bogatem in mogočnem Pendirju, ki je baje stanoval nekoč pri Zidanem gabru. Zanimiva namreč zato, ker je v zvezi z njo dognal Kušljan nekaj zanimivih okolnosti, kar je popisal v drobnem zvezčiču, ki je bil namenjen prvotno na prečno kustosa Muellnerja ljubljanskemu muzeju, pa je obšel pozneje dokaj nedozoren v Kušljanovi miniciji.

Kušljan je slutil, da je v krajini imenih: Vratolom, Grobišče, Na gavgah ... ki se niso niti Zidanega gabra, neka povezanost in da je treba v teh imenih videti obenem spomin na dolo "Pendirjevega vladanja." Če ta domneva drži, potem je bilo že vnaprej pričakovati, da je bila naselbina pri Zidanem gabru in njegovi okolici že slovanska in torej razmeroma pozna. Zakaj, če je kje novo ljudstvo izrinilo staro, je ugasnil pri taki naselitvi tudi spomin na prejšnje dobe, kar je razumljivo. Seveda če niso pri priselitvi prvotni naseljenci s priseljenci pomešali in vzdržali v njih kontinuiteto tradicije.

Danes je še videti pri Zidanem gabru zidovje, ki ni nič več nad meter visoko in v svojih izmerah seveda ne spominja na grad v današnjem smislu. Vse je pa močno zaraslo z drevjem in grmovjem in komaj se dostopno. Poleg zidovja je opaziti nasipe na onih straneh, od katerih ni narava sama zavarovala Zidanega gabra z nepristopno strmino. O raziskovanju tega kraja, ki naj bi bil nekoč dom mogočnega Pendirja, sem našel v Kušljanovih zapisih zanimive podatke. Res da ni imel Kušljan pri presojanju takih stvari

(Nadaljevanje na 4. strani)

Irski predsednik.

Fredsednik samo-tojne Irške Eamon de Valera je parlamentu predložil novo ustavo, v kateri ne omenja Anglije.

VZGOJITELJICA CARSKE DRUŽINE

V Nuchatelu je umrla te dni 90-letna učiteljica E. F. Robertova. Ta žena je bila v svoji mladosti učiteljica francoščine v Petrogradu, kjer je dobila dostop v aristokracijske kroge. Pozneje so jo pozvali kot učiteljico na šolo carskega dvora, kjer je poučevala velike kneze in velika kneginje francoščino.

Zaradi svoje pedagoške nadarjenosti je bila zelo priljubljena. Njeni bivši učenci in učence so jo obsipavali z darovi, in so ji še pozneje kazali svojo naklonjenost. Robertova je bila tudi učiteljica črnogorske princeze Holene, sedanje italijanske kraljice. Kratko pred svetovno vojno se je poslovala od Rusije in se je vrnila v svojo švicarsko domovino. Njen dom je bil zavoljo dragocenih spominkov pravi majhen muzej.

ZAKAJ MORSKA VODA NI PITNA

Niso baš redki primeri, da primanjkuje ljudem ob morju pitne vode. Zato se mnogi vprašujejo, zakaj bi se ne dala piti morska voda. Navaden odgovor se glasi, da je morska voda pač slana in da bi bili ljudje še bolj žejni, če bi jo pili. Nikjer pa ni rečeno, da bi si človek ne mogel ugasiti žeje s slano vodo, saj je za ni nič drugega, nego potreba vode v telesu. Telo bi bilo v zadostni meri nasičeno z vodo, čeprav je slana in je za bi morala pomehati. Toda v človeški krvi je približno 1 odst. soli, v morski vodi pa 3 odst. Pri normalni izmenjavi snovi pripada ledvicam naloga onemogočiti v krvi večje nabiranje soli in pri tem se porabi mnogo vodne substance iz krvi.

Če bi torej pili slano morsko vodo, bi bile ledvice preobremenjene v svojem delu in za svoje delovanje bi morale dobiti še več vode iz krvi. In to je prvi vzrok, da večje žeje. Obenem pa povzroča nabiranje soli v človeškem telesu, da je potrebna tudi v tkivu vsebovana voda za izločanje soli in tako se tudi ta voda porabi. To je drugi vzrok žeje. Končno rabi pa še v morski vodi vsebovani sulfat vodo za svoje absorbiranje. Iz tega je razvidno, da bi morska voda povzročila smrt od žeje odnosno zaradi pomanjkanja vode v telesu.

142

29. POGlavJE

Horneggerjev France je sedel doma v hiši za modro pograjeno mizo in mati mu je prinesla krušno juho. Baš je hotela postaviti kadečo se skledo na mizo, ko so zaškripala vrata na dvorišču, da je pogledala skozi okno. V prvem strahu bi skoraj spustila skledo iz rok. Najprej je pobelvela ko kredo, nato temno zarzela prav do svojih sivih las. "Jezus, Marija! France! Gospod grof gre!" Dočim je France šinil kvisku, kakor bi tresčilo pred njim v skledo, se je zgrubila Horneggerica za lase, strgala s sebe kuhinjski predpasnik in zatarnala: "Marija in Jožef! Kakšna sem! Komaj napol oblečena! In gospod grof je prišel!" Hotela je skočiti v kamro, toda kolena so ji odpovedala pokorščino. Tedaj so se že odprla vrata in na pragu se je prikazal grof Egge.

Palico je bil pustil v veži. Brez besede je priklinal za pozdrav, prislonil puško k steni, vzel z glave klobuk in ga vrgel na napustek pri oknu. Molče se je ozrl na loveca, ki ga je razburjenost menda čisto ohromila, pogledal staro ženo, ki se je tresla pri peči, in dočim se je njegova upoznena postava počasi vzravnavala, mu je zdrknul pogled po stenah in pohištvo. — Težko dihalo si je pritisnil pesti na prsi, kakor bi bil se med temi tesnimi, nizkimi zidovi začutil v sebi blagodejno olajšanje. Nato je stopil k lovu in mu ponudil roko. "Pozdravljen, France! Sprevidim, da sem ti storil krivico. Pa bom spet popravil. Udari v roko in ne trmoglavi! Bodi spet moj lovec, moj najboljši, kakor si bil vedno! Imeti moram vsaj enega človeka, ki bom vedel o njem, da mi je vdan! Udari, dečko."

Dočim je Horneggerica v kotu pri peči pogledala kvisku, kakor bi se ljubemu Bogu v nebesih posrečil čudež, je bil France videti ko človek, ki ga je srknil nekaj merice čez jezo. Poskušal je pač, da bi stal strumno po vojaške pred svojim gospodom, toda glava mu je silila v zatilnik, in venomer je slovkoval samo besede: "Toda gospod grof! Toda gospod grof! Toda gospod grof!"

"Ne onegavi vendar in udari! Ali pa ti naj ponujam roko pol ure?"

Tedaj je zgrabil lovec z obema rokama in privil tako, da je grof Egge stisnil zobe.

"Tako! In zdaj k skledi in jej! Ko boš končal, pospraviš stvari in odrineva." Grof Egge je potisnil loven na klop in se obrnil proti Horneggerici, govoreč čisto po domače. "Dajte mi žlico sem, mati! Tudi jaz bom zajel. Dva dni že stradam. Zdjaj mi pokajo vsa rebra. Sem z žlico!"

"Z veseljem. In mi je v največjo čast!" Logarica je bila tako vesela in zmedena, da ni vedela, kaj bi počela. "Jezus, če bi mi bil kdo povedal! Skuhala bi sama ne vem kaj! In pravdanes nimam kaj dati na mizo. Krušna jula in, kar povedati si ne upam — tirolski emoki s povenjenim zeljem! Jula, mislim, bi ne bila slaba. Toda emoki, gospod grof, emoki! Polno glav sem imela misli ko sem kuhala. In zato nisem dovolj pazila na emoke. Čes vas je ne bodo ršedali v zeloden! Jezus Marija! To bi bilo res čudo!"

"Vem še za kaj lujsnega!" Grof Egge se je trudno nasmehnil in se zrinil za mizo. "Če bi šlo vse drugo tako zlahka dol ko zabeljeni emoki. Torej mati, dajte mi žlico!"

"Jezus res, žlico! Kje le imam glavo!" Horneggerica je stekla v kamro.

"Ali sta že molila?" je vprašal grof Egge in stegnil noge pod mizo.

France ni mogel nič odgovoriti in je samo priklinal.

Grof Egge se je naslonil na steno, sklenil reke nad pasom svojih irhov, polglasno zmolič očenaš in se pokržil. Potem je segel čez mizo, vzel pločevinasto Horneggeričino žlico, jo obrisal v konec modrega namiznega prta in zajel. "Zajmi, France!"

Ko je prišla Horneggerica s srebrno krstno žlico svojega fanta in svetlim priborom iz jeltenke roževine — zadelga ga je pred leti v Mokavovem na oktoberskem sejmu — je bila skleda z juho že napol prazna. "Kar pospravite spet, mati!" je dejal grof Egge in jedel se naprej s pločevinasto žlico.

V strahu in trepetu je prinesla Horneggerica zelje in emoke; toda močna jed je šla gostu tako v slast, da je ostalo za Franceta in mater premalo. Logarica se je zljaj tako opogumila, da je s plahim smehljajem pripomnila: "Zdi se mi, gospod grof, da vam teknejo!"

DALJE PRIDE

ZNAMENITI ROMANI KARLA MAYA

Kdo bi ne hotel spoznati "Vinetova", idealnega Indijanca, ki mu je postavil May s svojim romanom najlepši spomenik?

Kdo bi ne hotel biti z Mayem v "Padišahovi senci" pri "Oboževalcih Ognja", "Ob Vardarju"; kdo bi ne hotel čitati o plemenitem konju "Rihju in njegovi poslednji poti"?

TO SO ZANIMIVI IN DO SKRAJNOSTI NAPETI ROMANI!

IZ BAGDADA V STAMBUL

4 knjige, s slikami, 627 strani

Vsebina:

Smrt Mohamed Emira; Karavana smrti; Na begu v Goropa; Družba En Nacc

Cena1.50

KRIŽEM PO JUTROVEM

4 knjige, 598 strani, s slikami

Vsebina:

Jezero smrti; Moj roman ob Nilu; kako sem v Mekko romal; Pri Šamarih; Med Jezidi

Cena1.50

PO DEŽELI SKIPETARJEV

4 knjige, s slikami, 577 strani

Vsebina:

Brata Aladžija; Koča v soteski; Miridit; Ob Vardarju

Cena1.50

SATAN IN ISKARIOT

12 knjig, s slikami, 1704 strani

Vsebina:

Izseljenci; Yuma Betar; Na sledu; Nevarnosti nasproti; Almaden; V treh delih sveta;

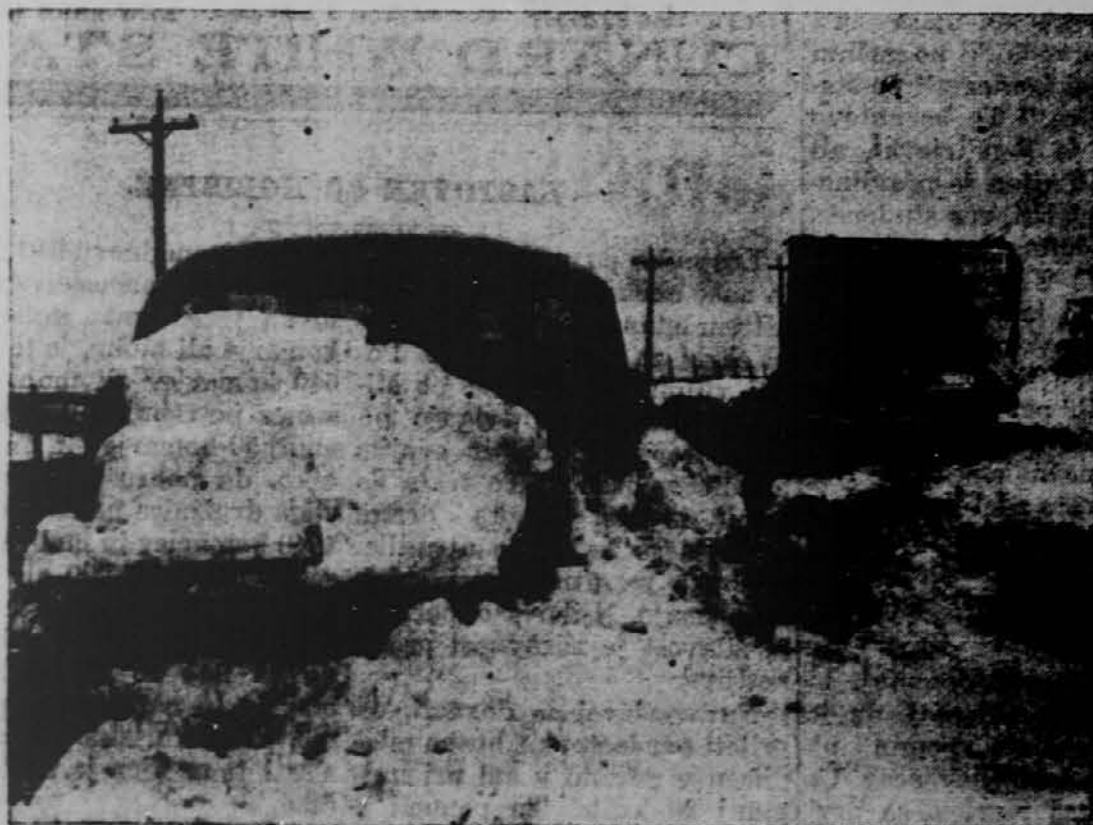
Naročite jih lahko pri:

KNJIGARNI "Glas Naroda"

216 West 18th Street

New York, N. Y.

SNEŽENI ZAMETI NA OSREDNJEM ZAPADU

Zadnje dni je po nekaterih krajih osrednjeg. zapada neprestano snežilo 36 ur, vsled česar je bil promet po cestah zelo oviran. Na sliki vidimo avtomobili in tovorni avtomobil, ki sta obtičala v snegu blizu Audubon, Iowa.

Uboga mala Veša

ROMAN IZ ŽIVLJENJA ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL: I. W.

13

Koliko solza je že kanilo na steklo, ki krilo podobno. Sedaj njen pogled zopet počiva na podobi — oh, ljubljene, nepozabni materin obraz! To pa je papa — danes ga opazuje s popolnoma drugačnimi očmi. Samo še malo se ga je spominjala. Komaj ga je poznala, zato ga je tudi komaj pogledala. Kako lep in mlad izgleda — kako se smeje proti mami! Kadar je medaljon odprla, sta se stariša pogledala. Objame jo boleč za oba, ki ju je ljubila, in za svojo lastno osamljenost in bridko liti. Ne more nehati jokati, dokler se ne izjoka in med solzami zaspi.

Kako dolgo je spala, sama ne ve. Nenadoma jo prebudi ropot. Vrata se odpro; nato sliši govoriti teto, ki so barice nekaj naroča. Boječe utriplje Deša srce in še tesneje se stisne v svoj kotiček. O, samo da je ne vidi in je zopet ne zmerja! Teta ni videla rada, da je bila v tej sobi. Zato je samo skrivaj šla v sobo, kadar tete ni bilo doma. Saj bo šla kulan iz sobe! Toda ne in, o, strah božji! — ni bila sama — nekdo je prišel z njo.

— kaj ne, lepa je ta soba stare matere mojega moža! Zelo sem ponosna na njo. Prosim, da občuduješ! — govori gospa Ottilija.

— Sedaj še najprej občudujem tebe, moja draga! Te starine že poznam — živo življenje mi je ljubše —

Popolnoma jasno je Deša slišala ta odgovor, četudi so bile besede le polglasno izgovorjene. In Deša tudi sliši tih poljub.

— Skoda, da sva se zgrešila, Vilko! Kako sem se veselila na to popoldne. Ljudvik se vrne šele pojutrišnjem. Tako sva si pridobila še en dan.

— Da, in jutri prideš k meni, Ottilija! Komercialni svetnik Vipret, ki me je s svojim avtomobilom vzel v svojo tovarno, je prečrtal vse moje današnje načrte.

Gospa Ottilija se zaljubljeno stisne k njemu in Vilko jo objame in poljubi in Ottilija ga neprestano poljubljuje.

Prestrašena se Deša še bolj stisne v svoj kot. V zrcalu na nasprotni steni more videti svojo teto, kako jo poljubljuje nek mož, ki ni bil njen stric, temveč stricov prijatelj.

Četudi ni vsega razumela, kar sta govorila, vendar občuti, da dela teta Ottilija nekaj, kar ni bilo prav.

O, ko bi le že šla iz sobe, ne da bi je zapazila!

Deša zapre oči in medvedka, brez katerega ni mogla biti, še bolj pritiska na svoje prsi. Nicesar ni hotela videti! Toda slišati je morala vse, kar sta govorila.

— Ali si sama doma, dušica? Kje so otroci? —

— Z mojim bratom so v kavarni.

— Tudi vaša varovanka? —

— Da, toda molči o njej! Otrok mi je tako zopern; gre mi že na živce! Prava šiba, ki mi jo je naprtil moj mož! Tako trdovratna je in laže — pa kaj — cirkuška kri. Nič čudnega! — Bojim se, da bo pokvarila še mojo Hano!

Skoro bi bila Deša v grenkem ogorčenju zakričala. A O, tako biti obtožena, pa se ne more braniti. Popolnoma mirno, ne, ne, lažem. Ne lažem kot — ti —

In nepremično se zadrži in nek taven občutek ji pravi, da se naredi, kot bi spala. Kajti če bi jo slednjič zapazila — bilo bi strašno.

Vilko Gilman stoji pred omaro s porcelanom in stekleno posodo. Ottilija se zaupno nasloni nanj.

— Pogledaj, Vilko, v to pastirico sem popolnoma zaljubljen — in pokaže na podobo iz porcelana.

Vilko ji ljubeznivo pogleda v obraz.

— Mogoče tako zaljubljen, kot jaz v tebe! Ali če to mogoče? —

Otilija ga poredno vdari na lice.

— ti —

Nato pa njegove ustnice poiščejo njena usta in stojita v tesnem objemu.

— Morava menda že iti, — jo opozori Vilko. — Čaj, ki si ga naročila, bo že gotov — predno pride dekla —

— Imas prav! O, ko bi vedno mogla biti pri tebi! Ljubim te! — pravi strastno. — Ludvika je pogosto mogoče le s težavo prenašati v njegovi pedantnosti in njegovih malenkostih —

— Ne! Tvoj mož ne zasluži nikake graje — in pogosto mislim — — pravi z negotovim glasom.

Otilija mu položi roko na usta.

— ne — ne izgovori! — Ze vem, kaj hočeš reči! Ne, ne poznaš ga, kot ga poznam jaz. Kmalu me je prevaral in razočaral.

Gilman čudno gleda strastno ženo. Ni ji mogel dati prav. Ali je popolnoma pozabila, kaj je Ludvik storil za njeno mater in njega brata? Ali je pozabila, da jo je poročil kot popolnoma revno dekle in da je ob njegovih strani našla zelo udobno in prijetno življenje? Gilman je to dobro vedel. Iz njenih besed ni zvenela hvaležnost. In nekoliko se čuti užaljenega. Četudi so se ji občutki predrugačili, če ga je kdaj sploh ljubila, vendar njegove vrednosti ni smela zmanjšati. To ga žali. In četudi je bil zelo zaljubljen v pikanтно gospo Ottilijo, vendar ni bil slep za njene napake in niti najmanj ni mislil na to, da bi jo hotel imeti za ženo, četudi bi bila prosta. Pogosto, kadar se je skušal izveči iz mučnega občutka krivde do svojega tovariša, je Ottilija vendar znala obdržati ga za sebe in mu pregnati vse take misli.

Ali mu ni rekla, da njen zakon že davno ni več zakon, da gre vsakdo svojo pot in da pusti drugemu popolno prostost? Verjel ji je in resnice ni hotel preiskovati.

Ko stopi Gilman k divanu, da si ogleda slike nad njim, nenadoma prestrašen vzklizne:

— Kaj pa je to? —

Zagledal je dve napol otroški nogi in ko tudi Ottilija pogleda tedaj se ji v strahu široko odpro oči — to je Deša, naslonjena na stran divana, navidezno speča in z medvedkom v naročju.

— Ves! — pravi tiho gospa Ottilija. — Previdno se nekoliko skloni k njej. Zdi se ji, kot bi Deša v resnici spala; ne gane se.

— Hvala Bogu — spi! — pravi tiho in se globoko oddahne. Gilman pa v dvomu zmaže z rama; čudno tesno mu je pri srcu. Previdno gre proti vratom in Ottilija mu sledi.

V predsobi pa je medtem dekla pripravila čaj.

(Dalje prihodnj.)

BASKI IN NJHOVA DOMOVINA

Baski so najstarejši narod v Evropi, toda doslej se niti učenjakom svetovnega imena še ni posrečilo dognati kakšnega izvora so. Naseljeni so bili na ozemlju med Biskajskim zalivom in Pireneji že pred prihodom Iberov in Rimljanov, pred Goti in Mauri. Po svojem gozatem, težko dostopnem domovanju je ohranila baskiška rasa prvotno čistoto skoraj neokrnjeno. Nihče se ni točno dokazal, kje je tekla zibelka baskiškega naroda. Na Kavkazu in ob Kaspiškem morju so si cer nekatera plemena, podobna po telesnih znakih in govorni Baskom, toda znanstveno to sorodstvo še ni bilo dokazano. Naziranje Viljema Humboldta, da so Baski neposredni potomci iberskih prebivalcev, se zdaj izpodbija. Novejši raziskovalci menijo, da so Baski potomci zapadnopirenejskega praprebivalstva. V rimskih analih se Baski omenjajo "ahikih 300 let pred Kristusom.

Ozemlje Baskov Euzkadi kakor pravijo oni, meri 20.000 kvadratnih kilometrov in šteje 1.200.000 prebivalcev. Že od pradednih časov so si Baski ohranili svobodo in neodvisnost. Niti Francozi, niti Španci niso mogli do konca 18. stoletja zavladati nad tem ponosnim in samoniklim narodom. V 18. stoletju so pa Baski izgubili svojo samostojnost. Dva izmed šestih prvotnih okrajev njihove dežele sta pripadla leta 1789 Franciji, ostali štirje pa leta 1839 Španiji. Toda prizadevanje za rasnim in jezikovnim zedinjenjem se je neprestano propagiralo. Ob koncu preteklega stoletja je ustanovil Sabino Arana v Givri, ki ga časte kot največjega baskiškega junaka osvobodilnih bojev, narodno baskiško stranko. Njegova slika visi skoraj v vsaki boljši baskiški hiši z geslom: "Euzkadi je domovina Baskov! Živimo in umiramo za svobodo svoje domovine!"

Euzkadi pomeni občestvo vseh Baskov in to novo besedo je skoval Sabino Arana. Na rdečem ozadju je naslikan dvojen križ, ležeč zelen križ v spomin na osvobodilne boje pri Arrigorrigy leta 1888 in bel križ kot simbol rimske katoliške vere. Zagoneten je, kakor ves narod Baskov enkerna, ki ni podoben nobenemu drugemu jeziku. Samo v nekaterih kavkaških jezikih najdemo sorodne besede. Preprosti ribiči in kmetje se sporazumevajo v prvi vrsti s pomočjo enkernega. V baskiščini je izšlo tudi nekaj knjig in izhaja nekaj listov, toda mladina govori že francosčino in španščino, jezik svojih očetov pa zanemarlja.

Baski so žilav narod ribičev in kmetov, utrjenih v borbi z naravo in v trdem delu v goratih krajih. Kar se tiče šeg in običajev, iger, plesov in narodnih noš, so ostali Baski zvesti prastari tradiciji svojih prednikov. Plešejo navadno mladi moške v zeleno-belo-rdečih nošah. Ob svečanostih prirejajo tradicionalne tekme v dviganju kamnov in tesnanj hlobov. Bask se že kot otrok privaja težkemu telesnemu delu. To je najprijaznejša krajina Španije. Baski imajo prostrane gozdove, ki jih ščitijo s svarilnimi napisi: "Gozd je kapital, naložen na dobre obresti, zato ga nikar ne uničujmo. Gozd varuje človeka lakote in žeje!" V deželi Baskov rado dežuje in zato nosijo kmetje skoraj vedno s seboj že tradicionalne velike dežnike, kakor so nosili stari ljudje pri nas znane rdeče marele. Svoje vrstne je tudi glasba tega naroda. Enolično, ritmično, samoniklo plesno godbo izvajajo stari glasbilo, bobnom in flautam, štirje godbeniki, ki hodijo ob svečanih dneh nemorno po vaseh in igrajo melodijne melodije. Narodne pesmi so otožne, močno podobne ruskim narodnim in eiganskim pesmim.

NAROCILA

za MOHORJEVE KNJIGE in KNJIGE VODNIKOVE DRUŽBE za leto 1938 sprejemamo Oni, ki nam pošlje za Mohorjeve knjige \$1.25 ali \$1.25 za Vodnikove, bo dobil knjige iz domovine naravnost na svoj naslov.

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg naslova je izključno do tedaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretje pa leto. Da nam prihranite potrebne stroške, Vas prosimo, da skušate naročnino pravočasno poravnati. Pošljite naročnino naravnost nam ali jo na plačajte našemu zastopniku v Vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kojih imena so tiskana z debelimi črkami, ker so upravičeni obiskati tudi druge naselbine, kjer je kaj naših rojakov naseljenih.

VEČINA TEH ZASTOPNIKOV IMA V ZALOGI TUDI KOLEDARJE IN PRATIK; ČE NE JIH PA ZA VAS NAROČE. — ZATO OBIŠČETE ZASTOPNIKA, ČE KAJ POTREBUJETE

CALIFORNIA:

San Francisco, Jacob Laushin

COLORADO:

Pueblo, Peter Cullig, A. Saffid

Walsenburg, M. J. Savuk

INDIANA:

Indianapolis, Fr. Zupančič

ILLINOIS:

Chicago, J. Berčič, J. Lukanich

Cicero, J. Fabian (Chicago, Cl. ro. in Illinois)

Joliet, Mary Bambich

La Salle, J. Spellich

Mascoutah, Frank Augustin

North Chicago, Joe Zelene

MARYLAND:

Kittimiller, Fr. Vodopivec

MICHIGAN:

Detroit, L. Plankar

MINNESOTA:

Chisholm, Frank Gouše

Ely, Jos. J. Peschel

Ely, Jos. J. Peschel

Gilbert, Louis Gouše

Gilbert, Louis Vessel

Hibbing, Jola Povše

Virginia, Frank Hrvatic

MONTANA:

Roundup, M. M. Panian

Washoe, L. Champa

NEBRASKA:

Omaha, P. Broderick

Omaha, P. Broderick

Little Falls, Frank Mada

Little Falls, Frank Mada

OHIO:

Barberton, Frank Trema

Cleveland, Anton Bobek, Chas. Karl

Hager, Jacob Resnik John Slanek

Glard, Anton Nagode

Lorain, Louis Balant, John Krvoč

Youngstown, Anton Kikelj

OREGON:

Oregon City, Ore. J. Koblar

PENNSYLVANIA:

Bessmer, John Jevnikar

Broughton, Anton Ipavec

Conemaugh, J. Bresovec

Coverdale in okolica, Mrs. Ivana

Rupnik

Export, Louis Sapančič

Forest City, Math Kamin

Greensburg, Frank Novak

Johnstown, John Polants

Krayn, Ant. Tauselj

Luzerne, Frank Balloch

Midway, John Zuet

Pittsburgh in okolica, J. Pogačar in

Philip Progar

Steelton, A. Hren

Turtle Creek, Fr. Schiffr

West Newton, Joseph Jovan

WISCONSIN:

Milwaukee, West Alisa, Fr. St. St.

Sheboygan, Joseph Kikelj

WYOMING:

Rock Springs, Louis Tauscher

Diamondville, Job Rolich

Vsak zastopnik ima potrdilo za svo

to, katere je prejel. Zastopnik tudi

prilaga "GLAS NARODA"

prilaga "GLAS NARODA"

prilaga "GLAS NARODA"

MIT GORJANCEV

Nadaljevanje s 3. strani.

vedno dovolj prepotrebne kritičnosti, čemur se pa ni čuditi, če pomislimo, da je bil čisto preprost kmet z nekaj leti starinske sole. Imel je pa dokaj fantazije in tudi sreče pri svojem delu. Če je posegel v zemljo, je gotovo nekaj privlekel iz nje. Skoraj bi rekel, da je imel neko intuitivno slutnjo za reči v zemlji skrite. V Gorjancih se je na primer nekoč nenadoma ustavil, razbrskal nekoliko zemljo in potegnil iz nje krasen galski nož. Nabral si je pa tudi precej strokovnega znanja, saj je dobro obvladal nemščino. Iz okolnosti, da je našel pri Zidanem gabru obzidan grob v neredu in brez vsakršnih predmetov (razen spone) je sklepal, da je bil enkrat že nasilno odprt in po vsej priliki izropan, kar bi spominjalo na pravljico o Penderiju. To naj bi potrjevalo tudi ogled med zidovjem in ime Vratolom. Huda peč je v sredi kakih 10 metrov ali morda še višje visoke navpične stene in je zato nedostopna. V skalni steni je opaziti le razmeroma majhno luknjo. Kušljan je hotel razvozlati tudi uganko Hude peči in je zato obljubil nagrado onemu, ki bi se upal priti v votlino. O tem sem našel to-le za pisano:

"Pred kakimi petnajstimi leti sta se opogumila dva mladenci ter jama preiskala. Vzela sta dolgo vrv ter jo pritrdila nad votlino na neko drevo. Nato se je eden od njiju spustil po vrvi ob steni do votline. Jamo, v kateri je prostora za štiri osebe, je nekoliko preiskal, pa ni našel o zakladu nikakega sledu. Sam sem govoril z njim in mi je povedal, da je votlina okajena, po tleh pa ogledje, kosti in črepinje."

To poročilo se mi je zdelo nekoliko sumljivo in ker sem si želel tudi sam ogledati "Penderjevo zaklanico", ker bi utegnili biti kako prastaro človeško zavetišče, sem se pri neki priliki spustil po vrvi poti, kakor poroča o njej Kušljan, do jame. Izkazalo se je pa, da o kakih votlini vobče ni govora, ker je vhod samo nakazan. Ker je povsod živa skala, o čemer sem se prepričal z orodjem, tudi ni verjetno, da se je jama posula. Menda sta hotela ona "pogumna" mladenci le na lahek način priti do nezasluzene nagrade.

Razlago o nastanku imena Penderjevka je povzel po Kušljanovih zapisnikih v svoji Zgodovini šentjernejke fare tudi župnik Lesjak. Pravi njegov izvor pa mi je povedal prof. I. Kostial. Ime prihaja od starega in že pozabljenega glagola pondirati, ki pomeni ponica ali presihati. Koren besede da je ohranjen še v imenu vodnega pondirka ali ponirka. V Penderjevki da mora biti najbrž kaka voda, ki po načinu kraških voda ponica ali po starem "pondira." To bo gotovo držalo ker je Penderjevki, ali kakor piše Trdina še pravilneje v Pondirjevki, res studenec, ki ima to čudno lastnost, da spušča vodo v presledkih, kakor da bi jo iztakal iz velike steklenice z ozkim grlom. Posebno ob suhi je opaziti jasno, kako vsakih pet minut za nekaj minut zadrži vodo in jo potem zopet močneje požene. Narod mu je zato zdel ime Minutnik. Najti ga je pa tam, kjer je dolgo živel star ogljar, ki ga je baje škrt zadavil, pa ljudje še danes reko "Pri ogljarju."

Iz Kušljanovih dognanj, bi se dalo morda sklepati, da je bajka o Penderju spomin na najstarejšo dobo Slovencev. Če je v tem kaj resnice, se prvi Slovenci niso naselili ob ravnih bregovih Krke, ampak visoko v Gorjancih, čemur se pa ni čuditi, če pomislimo, na takratne nemirne čase.

NEKAJ SPLOŠNIH POJASNIL GLEDE POTOVANJA V STARI KRAJ

Iz pisma, ki jih dobimo od rojakov, opazimo, da so še precej v nejasnosti glede potovanja. Večina onih, ki se hočejo pridružiti temu ali onemu izletu, misli, da se morajo z isto grupo tudi vrniti. To ni pravilno. Izlete se pripravijo samo za tja in sicer zato, da imajo rojaki priliko potovali skupno tja in imajo s tem več zabave. Za nazaj si pa vsak sam uredi, kdaj je zanj najbolj pripravno. Vsaka karta velja za dve leti, pa še več, če je potrebno. Torej ima vsak izletnik cel dve leti časa za ostati v domovini. Dalje ni potrebno, da bi se vrnili z istim parnikom, ampak si sam izbere parnik, s katerim se hoče vrniti. Če je pa slučajno razlika v ceni, pa seveda dobi povrnjeno ali, obratno, doplača, če izbere parnik, na katerem stane vožnja več. Zabeleži se samo, da izbere parnik od iste parobrodne družbe kot je bil parnik, s katerim je potoval tja.

Ameriški državljani dobe potne liste za dve leti, nedržavljeni pa dobe potni list samo za eno leto, torej se morajo v tem času vrniti. Nedržavljeni morajo pa obenem imeti tudi povratno dovoljenje, ki se izda tudi samo za eno leto. Pa tudi ti potniki imajo priliko, da si svoje potne liste podaljšajo in ravnokarno povratno dovoljenje, če imajo za to zadostne vzroke.

Vsi oni, ki so namenjeni letos potovali v stari kraj, naj si takoj rezervirajo prostore, da ne bo prepozno. Za mesec junij in julij so že skoro vsi prostori oddani.

Na parnikih, ki so debelo tiskani, se vrše izleti v domovino pod vodstvom izkušenega spremljevalca.

KRETANJE PARNIKOV - SHIP NEWS

25. maja:	Lafayette v Havre	25. junija:	NORMANDIE v HAVRE
26. maja:	Queen Mary v Cherbourg	26. junija:	AQUITANIA v CHERBOURG
27. maja:	Paris v Havre	27. junija:	Washington v Havre
28. maja:	Rex v Genoa	28. junija:	Conte di Savoia v Genoa
29. maja:	Rex v Genoa	29. junija:	Berengaria v Cherbourg
1. junija:	Europa v Bremen	30. junija:	Champlain v Havre
2. junija:	Europa v Bremen	1. julija:	Europa v Bremen
3. junija:	NORMANDIE v HAVRE	2. julija:	Queen Mary v Cherbourg
4. junija:	Aquitania v Cherbourg	3. julija:	Ile de France v Havre
5. junija:	Washington v Havre	4. julija:	Vulcania v Trst
6. junija:	Vulcania v Trst	5. julija:	Normandie v Havre
7. junija:	Queen Mary v Cherbourg	6. julija:	Aquitania v Cherbourg
8. junija:	Bremen v Bremen	7. julija:	Manhattan v Havre
9. junija:	Berengaria v Cherbourg	8. julija:	Bremen v Bremen
10. junija:	Europa v Bremen	9. julija:	Washington v Havre
11. junija:	Champlain v Havre	10. julija:	Queen Mary v Cherbourg
12. junija:	Conte di Savoia v Genoa	11. julija:	Ile de France v Havre
13. junija:	Manhattan v Havre	12. julija:	Normandie v Havre
14. junija:	Aquitania v Cherbourg	13. julija:	Washington v Havre
15. junija:	Normandie v Havre	14. julija:	Queen Mary v Cherbourg
16. junija:	Europa v Bremen	15. julija:	Ile de France v Havre
17. junija:	Ile de France v Havre	16. julija:	Normandie v Havre
18. junija:	BRENGARIA v CHERBOURG	17. julija:	Washington v Havre
19. junija:	Saturnia v Trst	18. julija:	Queen Mary v Cherbourg
20. junija:	Queen Mary v Cherbourg	19. julija:	Ile de France v Havre
21. junija:	Rex v Genoa	20. julija:	Normandie v Havre
22. junija:	Bremen v Bremen	21. julija:	Washington v Havre
23. junija:	Lafayette v Havre	22. julija:	Queen Mary v Cherbourg

Za vsa pojasnila glede potnih listov, cen in drugih podrobnosti se obrnite na

POTNIŠKI ODDELEK

"GLAS NARODA"

216 W. 18th St., New York

Posebno naj hite oni, ki namera-